

Poradnik pisania planu pracy drużyny

Opracował zastęp namiestników Hufca Warszawa Mokotów:

hm. Antoni Kurek

phm. Katarzyna Lach

phm. Aleksandra Krukowska

phm. Anna Kowalczyk

phm. Maria Wieczorek

pwd. Oliwia Pisarska

1 WIZJA - kogo chcemy wychować?

Prowadzisz drużynę - gratulacje! Na pewno masz pomysł na to, co chcesz zrobić z tymi młodymi ludźmi. W tej części poradnika chcemy cię zachęcić do szerokiej perspektywy.

Jak chcesz, żeby Twoja drużyna wyglądała w momencie przekazywania jej następcy? Nie przejmuj się, jeśli nie masz pojęcia, kto to będzie! Spisz w tej części swoje marzenia; ideał, który, niczym latarnia morska, będzie Cię prowadził we właściwą stronę.

Najważniejszą częścią Twojej wizji powinny być wartości i postawy, które chcesz, aby osoby z Twojej drużyny miały "na wyjściu", tzn. gdy za dwa-trzy lata będą z niej odchodzić. Przeczytaj sobie ponownie Prawo i Obietnicę Zucha, Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie i inne dokumenty, które znajdziesz w "Podstawach wychowawczych ZHP". Zastanów się co jest dla Ciebie najważniejsze? Nad czym przede wszystkim warto popracować teraz w drużynie? Czego brakuje tym chłopakom i dziewczynom, a w czym są tak fajni, że można to twórczo rozwinąć?

W "Podstawach" oraz w "Systemie metodycznym ZHP" znajdziesz także opis metody harcerskiej i poszczególnych metodyk (zuchowej, harcerskiej, starszoharcerskiej, wędrowniczej), który może cię zainspirować do dopisania do wizji elementów związanych ze sposobem działania Twojej drużyny.

W tworzeniu wizji może być pomocne udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:

1. Jaki ma być człowiek, którego chcesz wychować? Jakimi wartościami chcesz, by się w życiu kierował? Jakie postawy ma przejawiać na co dzień?
2. Jakie wartości i postawy są dla Ciebie najważniejsze? Co chciałbyś/chciałabyś przekazać swoim podopiecznym?
3. Na jakie wyzwania współczesnego świata chcesz przygotować osoby ze swojej drużyny?
4. Jaką drużynę chcesz oddać? Do czego chcesz dążyć?
5. Jak powinna oddziaływać drużyna na należące do niej osoby?

2 ANALIZA - podsumowanie obecnego stanu drużyny

Poniższa tabela pomoże ci sprawdzić, co w drużynie działa, a co nie. Jej forma jest prosta, ale ma zachęcić cię do refleksji o stanie drużyny/gromady. Jeśli chcesz napisać więcej, albo prosi cię o to opiekun - pisz śmiało!

Polecamy wypełnianie tabeli razem z przybocznymi, a może i w gronie rady drużyny. Warto ją też omówić z innymi: drużynowymi, twoim komendantem szczebu, opiekunem drużyny, namiestnikiem. Im więcej osób zaangażujesz, tym więcej pomoże ci w prowadzeniu drużyny!

Jeśli masz wypełnioną tabelę z poprzednich lat, koniecznie rzuć na nią okiem! Zobaczysz, jak zmienia się twoja drużyna w czasie.

Elementy metody harcerskiej i harcerskie ideały

Jak drużyna/gromada pracuje z Prawem i Przyrzeczeniem Harcerskim/Obietnicą i Prawem Zucha?

Jak w drużynie/gromadzie działa system małych grup? Jak działają zastępy/szóstki?

Jak w drużynie/gromadzie odbywa się praca ze stopniami harcerskimi/dla kadry oraz gwiazdkami dla zuchów?

Jak w drużynie/gromadzie odbywa się praca ze sprawnościami?

Jak w drużynie działa współzawodnictwo? Na czym polega i czy jest skutecznym narzędziem wychowawczym?

Jak drużyna/gromada pracuje z obrzędowością? Jaka?

Jak w drużynie/gromadzie działa SPiNK?

Jak w pracy drużyny/gromady funkcjonują elementy służby/pożytecznych prac? Jakież?

Praca z kadra

Którzy zastępowi są przeszkoleni do funkcji?

Którzy przyboczni ukończyli kurs przewodnikowski?

Kto z kadry ukończył kurs drużynowych?

Jak drużynowy pracuje z następcą?

W jakiej formie odbywają się podsumowywania działań?

Jak odbywa się praca Zastępu Zastępowych? Jak często się spotyka?

Elementy organizacyjne

Ile osób jest w drużynie/gromadzie?

Ilu jest przybocznych?

Ile jest zastępów?

Jaką harcówkę ma drużyna/gromada? Jeśli nie, to gdzie odbywają się Wasze zbiórki?

Czy drużyna/gromada ma swój sprzęt, wystarczający do realizacji działań wychowawczych? Czego Wam brakuje?

Jaki majątek ma drużyna/gromada? (chodzi o rzeczy, które są przydatne w pracy programowej)

Czy drużyna/gromada ma opłacone składki członkowskie? Jeśli jest z tym problem, to z czego wynika?

Czy drużynowy ma podpisaną umowę wolontariacką?

Czy drużynowy złożył podpisaną deklarację drużynowego?

Czy drużyna ma uzupełnioną elektroniczną ewidencję? Czego brakuje?

3

CELE I METODY REALIZACJI

Masz już w głowie swoją wymarzoną drużynę i wiesz, jak ma się ona teraz. Najwyższy czas postawić cele! Dzielimy je na dwa rodzaje: wychowawcze i organizacyjne.

Cele wychowawcze

Cele wychowawcze, to to, co chcesz osiągnąć z osobami z twojej drużyny. Pamiętaj, jakie wartości i postawy masz postawione w swojej wizji? No, to teraz zastanów się jak doprowadzić do tego swoich ludzi. Pamiętaj, że do ideału dochodzi się stopniowo! (i zazwyczaj nieskończenie długo;) Postawione cele muszą być adekwatne do wieku i możliwości osób z twojej drużyny. Od razu pomyśl też, jak możesz je zrealizować. To wiesz najlepiej, bo znasz swoich ludzi!

Przykłady

Zależy ci, by twoje zuchy **szanowały przyrodę** - bo teraz, to głównie obrywają liście i rozgniatają zuki. To jest twój **cel**. Chcesz im pokazać, że świat przyrody jest super, a człowiek powinien pomagać ją chronić. **Metoda realizacji:** zaangażujecie się w **ochronę dzikich zwierząt w Lesie Kabackim**. W ramach całodniowej zbiórki poznacie mieszkańców lasu, dowiedziecie się o przyrodzie ze ścieżek tematycznych, zrobicie kalam-bury w odgadywanie. Z przyrodnikami zbudujecie osłony na mrowiska albo zbierzecie znalezione po drodze śmieci. Przy ognisku przyrodnik opowie wam ciekawe zwyczaje różnych zwierząt i odpowie na pytania.

Chcesz rozwinąć w swoich harcerzach poczucie sprawczości (oto **cel**). Chcesz, żeby mieli poczucie wpływu na rzeczywistość, zmieniali świat na lepsze. **Metodą realizacji** tego celu będzie **zrealizowanie przez zastępy projektu o wybranej przez nich tematyce**. W skład projektu musi wejść zdobywanie wiedzy na wybrany temat i zebranie jak najwięcej pieniędzy. A wszystko to ma mieć premierę na festynie szkolnym. Trzeba będzie na początku zmotywować zastępowych, załatwić stoiska i ułatwić formalności związane ze zbiórką pieniędzy w hufcu.

Chcesz promować w swojej drużynie starszej aktywny patriotyzm (masz **cel!**). Zauważyliście, że na waszym osiedlu mało kto wywiesza flagę polski na święta narodowe. **Metoda realizacji: pobudzić mieszkańców osiedla do manifestowania patriotyzmu**. Wymyślicie ogólną koncepcję:

zrobicie piknik na Dzień Flagi i na 3 Maja. Każdy zastęp zajmie się nieco czym innym: jedni spytają w urzędach czy nie podarują im flag do rozdawania. Inni zajmą się wyżywieniem, trzeci przygotowują program muzyczny i stand-upy.

W waszej drużynie wędrowniczej macie fajne pomysły, ale trudno się ludziom współpracuje - dużo ich różni, niechętnie dobierają się w zespoły, są nieśmiali. Twój **cel**: chcesz, żeby się przełamali, **nauczyli współdziałać**. **Metoda realizacji będzie miała dwa etapy**. W pierwszym, **zabierzesz ich na film**, który pokaże eksperyment psychologiczny: ile nas łączy, a ile nas dzieli. Film otwiera ludzi na dyskusję. W tym momencie wchodzi drugi etap. W dyskusji wyłonić "kwestię wspólną" tak ważną, ale jednak inną dla każdego z was i **podejmiecie ją w formie projektu lub znaku służby**. Może będzie to muzyka, którą wprawdzie każdy lubi inną, ale jednak jest wszystkim bliska? Akurat w pobliskim liceum zaczyna się konkurs filmowy. Może drużynę połączy wspólnie wyreżyserowany musical?

Podsumowując, **cel wychowawczy** odnosi się bezpośrednio do postaw, które chcesz wzbudzić w swojej drużynie. **Metody realizacji** to konkretne działania, które mają ci pomóc osiągnąć cel. Czasem łatwo jest napisać cel wychowawczy, a trudno wymyślić taką metodę realizacji, która gwarantuje sukces. Bywa i odwrotnie: mamy mnóstwo pomysłów na to, co fajnego robić, ale nie umiemy sformułować celu wychowawczego, przez co nasze zbiórki nie zmieniają osób z drużyny w takim stopniu, jakim by mogły.

Cele organizacyjne

Cele organizacyjne stawiamy, by wiedzieć co trzeba w drużynie poprawić, by jak najlepiej mogła realizować swoje zadanie: tworzyć inspirujące miejsce do rozwoju młodych ludzi. Trudno się to robi, gdy drużyna nie ma miejsca na zbiórki albo brakuje namiotów na obóz. Pamiętaj natomiast, że załatwienie tych spraw - choć ważne - nie jest twoim głównym zadaniem! Jest nim inspirowanie młodych ludzi do rozwoju. A robimy to stawiając jarające wyzwania.

Dobrym punktem wyjścia do usprawniania działania drużyny jest spojrzenie w tabelkę z analizą. Oprócz potrzeb sprzętowych czy lokalowych, pomyśl kto potrzebuje przeszkolenia i w jakiej dziedzinie? Z kim warto byłoby nawiązać kontakt i współpracę? Jak usprawnić zbieranie składek, żeby mieć to szybko z głowy?

Cele dla kadry

Ludzie to najcenniejszy zasób w naszej organizacji. Wszystko inne można kupić lub załatwić, ale dobry przyboczny jest na wagę złota! I nie bierze się znikąd: ma za sobą lata doświadczeń, inspiracji, podglądania pracy drużynowego. Pamiętaj: masz wpływ na ten proces!

Każdy z nas ma swoje uzdolnienia: aspirujący aktor może przygotować z drużyną przedstawienie teatralne na festiwalu obozowym. Możesz rozpalic nowe zainteresowania, zabierając kadrę na warsztaty z majsterkowania. Możesz spotkać swoją kadrę z inną, która ma fajny pomysł na obrzędowość.

Masz także prawo wymagać, by przyboczni zrealizowali konkretne zadanie lub przejęli od ciebie wybrany obowiązek: rozmowa o tym, zakończona spisaniem podziału obowiązków, a po fakcie podsumowanie, też jest elementem pracy z kadrą.

Porozmawiaj ze swoją kadrą także o tym, co oni chcą osiągnąć w tym roku. Pokaż im, jak mogą to wpisać w próby na stopnie harcerskie i instruktorskie. Jeśli brakuje im przeszkolenia metodycznego, wyślij ich na warsztaty lub kursy. Komendant szczebu lub namiestnik podpowie i co się szykuje.

4 DZIAŁANIE DRUŻYNY

Elementy metody harcerskiej

Metoda harcerska to nasz sposób oddziaływania na młodych ludzi po to, by stawali się coraz lepsi – zgodnie z ideą wyrażaną przez Prawo i Przyrzeczenie Harcerskie, Prawo i Obietnicę Zuchową. Na czym on polega?

- **Jasny system ideowy: PiPH, PiOZ**

W harcerstwie wychowujemy do wartości. Jak? Odwołujemy do nich i pracujemy nad **świadomością tych celów** w głowach harcerzy. Sprzątamy las, bo dbamy o przyrodę. Postępujemy uczciwie, bo jesteśmy ryccy. To odwoływanie ma gigantyczną moc, gdy **przykład idzie z góry**: przyboczny zatrzymał się, żeby zebrać śmieci; drużynowy przeprosił, że poniosły go nerwy i przeklął; zastępowy podzielił się słodyczami od rodziców z całym zastępem. Wiadomo, że nie od razu jest się ideałem, ale podchodźmy do młodych **pozytywnie**: doceniajmy nawet drobne postępy, minimalizujemy krytyczne uwagi, bo nimi do niczego ich nie zachęcimy.

- **System małych grup**

Nasze gromady i drużyny są małe, skupiają kilkanaście, maksimum dwadzieścia parę osób. Ponadto, dzielimy ich jeszcze na mniejsze zespoły: szóstki, zastępy, patrole. Wszystko po to, by zadbać o **indywidualność** każdej osoby, o osobisty kontakt, o dostrzeżenie każdej osoby w drużynie. W małej grupie wspierających się ludzi łatwiej zbudować dobre relacje oparte na zaufaniu i wzajemnym szacunku. Jeśli będziecie się odwoływać do idei harcerskiej, harcerze sami będą **wzajemnie oddziaływać** na siebie i pilnować etosu drużyny. Łatwo wtedy przepracować konfliktowe sytuacje z korzyścią dla wszystkich.

- **Stymulujący do rozwoju program**

Misją ZHP jest wychowywanie młodego człowieka, czyli wspieranie go we wszechstronnym rozwoju i kształtowaniu charakteru przez stawianie wyzwań. W programie, który chcemy realizować najtrudniejsza rzecz to wymyślenie wyzwań, które nasi ludzie będą chcieli podjąć **dobrowolnie** i rozwiną się przy ich realizacji. Zainteresowania też są różne, dlatego ważne jest **indywidualne podejście**. Nie można przestrzelić też z poziomem trudności: dlatego pionierka zuchowa to zupełnie co innego niż harcerska. Ale dla wszystkich jest to przeżycie dające poczucie wpływu: mamy super

menażnik szóstki, zrobiliśmy ekstra prycze itp.

- **Uczenie w działaniu**

Mowy motywacyjne, czyli gawędy są oczywiście ważne, ale dla młodych **naturalnie** jest DZIAŁANIE! Więc dajmy im na to przestrzeń: po co rozmawiać o służbie? Trzeba robić! Ale robić z głową: tak, żeby rzeczywiście zmieniać świat na lepsze. Małymi krokami :) Nie mają też sensu żadne wykłady o terenoznawstwie, lepiej zrobić to **pośrednio**: niech zastępy przygotowują dla siebie nawzajem grę w szukanie skarbów po mapie i załatwione!

Powyższy, skrócony opis metody zawiera zaznaczone na zielono cechy metody harcerskiej. To nie znaczy, że występują one tylko w omówionych elementach! Chcieliśmy jednak pokazać Ci, jak można je rozumieć.

No, dobra, fajny wykład, ale co dalej? Jak to wykorzystać w pisaniu programu? Żebyś miał pewność, że metoda harcerska dobrze w twojej drużynie działa, wróć do analizy i zmień ewentualnie swoje odpowiedzi. O przemyśleniach w tej kwestii najlepiej porozmawiać z opiekunem, namiestnikiem lub komendantem szczebu. Może sam potrzebujesz się dowiedzieć czegoś więcej? Jeśli czujesz, że masz już wszystko dobrze w głowie poukładane, napisz w programie jak jest.

Instrumenty metodyczne

Młodych ludzi w różnym wieku motywują różne instrumenty czy też narzędzia wychowawcze. Te dopasowane do konkretnych grup wiekowych nazywamy instrumentami metodycznymi. I tak, zuch zdobywa gwiazdki przy dużym wsparciu osób z zewnątrz, a wędrownik mierzy się ze swoją próbą na Harcerza Orlego samodzielnie (opiekun nie pomaga w realizacji zadań, ale służy słowem wsparcia). Sprawności zuchowe opierają się na zabawie w coś lub kogoś, a starszoharcerskie na próbowaniu swoich sił na poważnie - i tak dalej.

Poniżej zamieszczamy opisy instrumentów metodycznych pochodzące z „Systemu metodycznego ZHP”.

Metodyka zuchowa

- **Gwiazdki zuchowe**

Zuchy realizują zadania gwiazdki na zbiórkach, w domu i w szkole. Drużynowy wraz z przybocznymi motywują i wspierają zucha w wykonywaniu zadań, nadzorują ich realizację, przy aktywnym wsparciu rodziców. Dla zapewnienia pełnego rozwoju stosowany jest system trzech gwiazdek:

I gwiazdka - zuch ochoczy,

II gwiazdka - zuch sprawny,

III gwiazdka - zuch gospodarny.

- **Sprawności indywidualne** - zdobywane indywidualnie wspierają rozwój zucha w zakresie samodzielnego podejmowania działań w określonej, wybranej przez niego dziedzinie. Zadania realizowane są na zbiórce i poza nią. Zdobywanie sprawności indywidualnych jest koordynowane przez drużynowego lub przybocznego.

- **Sprawności zespołowe** - realizowane są przez całą gromadę jednocześnie w trakcie cyklu kilku zbiórek. Sprawności te uczą współpracy w grupie rówieśniczej i umożliwiają poznanie przez zucha otaczającego świata.

Metodyka harcerska

- **Próba harcerki/harcerza**

Po wstąpieniu do drużyny harcerskiej każdy realizuje próbę harcerki/harcerza. Jej zakończenie wiąże się z dopuszczeniem do Przyrzeczenia Harcerskiego i pozwala na otwarcie próby na stopień harcerski właściwy dla wieku harcerki/harcerza. Próba harcerki/harcerza trwa do 6 miesięcy. Próba harcerza/harcerki dla zuchów trzeciej gwiazdki jest krótsza. Próba harcerki/harcerza powinna być drogą dojścia

do świadomego złożenia Przyrzeczenia Harcerskiego. Poziom zadań indywidualnych realizowanych przez członka ZHP musi umożliwiać realizację próby w założonym czasie.

- **Stopnie harcerskie**

Harcerze realizują zadania wynikające z wymagań na stopnie głównie przez aktywny udział w życiu drużyny. Stopnie zdobywane przez harcerki i harcerzy w tym wieku opierają się na woli i potrzebie poznania:

Stopień I - ochotniczka-młodzik,

Stopień II - tropicielka-wywiadowca.

- **Sprawności harcerskie**

Sprawności umożliwiają przyswajanie wiedzy i takich umiejętności, które uczą przede wszystkim zaradności i samodzielności. Do pobudzania zainteresowań i poznawania technik harcerskich w tym wieku dostosowane są sprawności jedno- i dwugwiazdkowe.

- **Zadania zespołowe**

Zadanie zespołowe opisuje naturalny sposób funkcjonowania zastępu. Zastęp pod wodzą zastępowego wybiera, spontanicznie lub z inspiracji drużynowego, cel działania i realizuje go we wspólnie wybrany sposób, w miarę możliwości bez bezpośredniego nadzoru dorosłej kadry. Współpraca w zastępie uczy harcerzy współdziałania w dążeniu do wspólnego celu, bazując na mocnych stronach i zainteresowaniach każdego z członków. Zadanie zespołowe nie jest sformalizowane, nagrodą jest samo osiągnięcie zamierzonego celu.

Metodyka starszoharcerska

- **Próba harcerki/harcerza**

Każdy, niezależnie od momentu wstąpienia do organizacji, zaczyna swą przygodę harcerską od próby harcerki/ harcerza. Jej zakończenie wiąże się z dopuszczeniem do Przyrzeczenia Harcerskiego i pozwala na otwarcie próby na stopień harcerski właściwy dla wieku harcerki/harcerza. Próba harcerki/harcerza trwa do 6 miesięcy.

- **Stopnie harcerskie**

Wymagania realizowane są zarówno na zbiórkach, jak i indywidualnie. Realizacja zadań odbywa się pod opieką drużynowego, przybocznych lub zastępowych starszych stopniem.

stopień III - pionierka-odkrywca,

stopień IV - samarytanka-ćwik.

- **Sprawności harcerskie**

Sprawności są zdobywane indywidualnie. Najlepiej odpowiadającym wiekowi starszoharcerskiemu instrumentem metodycznym jest sprawność dwu- i trzygwiazdkowa, przygotowująca do mistrzostwa.

- **Projekt starszoharcerski**

Zadanie podjęte z własnej inicjatywy wykonawców, wspólnie zaplanowane, realizowane i oceniane przez grupę. Punktem wyjścia jest jakieś zamierzenie, podjęcie jakiejś inicjatywy, wytyczenie jakiegoś celu w grupie. W toku realizacji projektu każdy uczestnik wykonuje wynikające z planu zadania indywidualne zgodne ze swoimi możliwościami i zainteresowaniami. Projekt rozwija zainteresowania harcerzy starszych, kształci ich odpowiedzialność i umiejętność pracy w zespole. Projekty harcerze starsi realizują w zastępie.

Metodyka wędrownicza

- **Próba wędrownicza**

Próba wędrownicza jest stałym elementem wejścia do grupy wędrowników, niezależnie czy mamy do czynienia z przechodzeniem wewnątrz drużyny wielopoziomowej, przejściem między drużynami czy też odbywa ją osoba przychodząca do harcerstwa.

Zadania, które znajdują się w każdej próbie wędrowniczej powinny:

- stwarzać pole do samodoskonalenia,
- być związane ze specyfiką wędrownictwa (idea służby i wyczynu, kodeksem, rozumieniem symboliki oraz miejsca wędrownika w organizacji),
- być związane z konkretną drużyną wędrowniczą.

W wyniku próby wędrowniczej harcerz starszy staje się wędrownikiem i otrzymuje wręczony w sposób obrzędowy naramiennik wędrowniczy. Osoby przychodzące do harcerstwa uzupełniają próbę wędrowniczą o próbę harcerki/harcerza - czyli wiedzę o organizacji niezbędną do złożenia Przyrzeczenia Harcerskiego. W takim przypadku, po zakończeniu próby jest składane Przyrzeczenie Harcerskie. Próba wędrownicza trwa do 6 miesięcy.

- **Stopnie harcerskie**

Próba jest indywidualna. Wędrownicy samodzielnie planują i realizują zadania w ramach prób. Planowanie i realizację próby wspiera opiekun próby.

Zdobywanie stopni polega na zaplanowanej i świadomej pracy nad sobą, aktywnym poszukiwaniu swojego miejsca w otaczającym świecie, służbie oraz podejmowaniu prób kształtowania rzeczywistości; wymaga odpowiedzialności za siebie i otoczenie.

Stopień V - harcerka orla-harcerz orli,

Stopień VI - harcerka Rzeczypospolitej-harcerz Rzeczypospolitej.

- **Sprawności harcerskie, uprawnienia, odznaki itp.**
Dopełniający się system uprawnień, odznak i sprawności mistrzowskich służy potwierdzeniu osiągnięcia przez wędrownika mistrzostwa w wybranych dziedzinach aktywności. Wszystkie te umiejętności w miarę możliwości powinny być potwierdzone zaświadczeniami czytelnymi na zewnątrz organizacji.
- **Znaki służb**
Znaki służb przygotowują do świadomego podjęcia stałej służby i uczą pracy w zespole. Poprzez zdobywanie znaków służb wędrownik poznaje obszary aktywności, na których ma możliwość pełnić służbę na rzecz organizacji i społeczeństwa.

Na koniec

Warto dodać, że jest wiele innych ciekawych narzędzi takich, jak: plakietki drużyny, szczepu, hufca; odznaki (GOT, PTTK, strzelecka...) inne odznaczenia (Leśne Wampum), patenty (żeglarski, karta rowerowa, karta pływacka...), obrzędowość (śródroczna, obozowa).

Drużyny mogą tworzyć swoje sprawności. Warto zobaczyć te, które tworzą inne organizacje harcerskie i skautowe, ale też puszczańskie (np. Czyny i Wielkie Czyny ze "Zwoju kory brzoźowej" Ernesta T. Setona). Warto wykorzystać wszystko, co zachęci młodych ludzi do rozwoju – nawet, jeśli nie ma logo ZHP :)

Praca z kadra

Przygotowanie swojego następcy to zobowiązanie każdego instruktora harcerskiego. Ale uwaga! Samo przekazanie drużyny nie załatwia sprawy, jeśli nasz następcza nie był dobrze przygotowany. Zadbaj, by wystąpić wcześniej na kursy przewodnikowskie i drużynowych. Sprawdź, czy potrafi zorganizować biwak, przygotować obozowe wędrówki. Pomóż mu zbudować autorytet w drużynie. Bądź wsparciem i naucz, jak dzielić swój czas między nowe obowiązki bez zaniedbywania szkoły, rodziny. Zmotywuj do otwarcia próby na stopień - drużynę powinien przejmować co najmniej przewodnik.

Zadbaj też o zastępowych: wyślij ich na kurs, ucz ich planowania zbiórek, rób wyjazdy rady drużyny, omawiaj trudności i postępy, żeby nie stracili motywacji. Dobrzy zastępowi zrobią ci spokojnie ponad 50% programu drużyny, jeśli będą wiedzieć jak!

Kratka i podział obowiązków

Rozplanujcie wspólnie kto się czym zajmie. To też może być element rozwoju i wyzwania dla kogoś! Jasny podział obowiązków na początku, to mniej stresu później. Pilnuj tego, by każdy rozumiał co się wiąże z daną rzeczą. Zapiszcie terminy realizacji. Rozplanujcie w kalendarzu biwaki, rajdy, imprezy hufcowe, w których chcecie wziąć udział. Pamiętajcie o świętach i feriach :)

Konspekty

Czy można zrobić dobrą zbiórkę bez konspektu? Można. Ale łatwo o czymś zapomnieć, czegoś nie przemyśleć - i z zajęć kłapa, bo gra, która miała trwać godzinę, skończyła się po 20 minutach.

Konspekty, to także gwarancja zapewnienia **zasad bezpieczeństwa** na zbiórce. To dzięki nim, mogą się odbywać zbiórki zastępów bez nadzorów osoby dorosłej. Ich brak, to ryzyko odpowiedzialności karnej i cywilnej drużynowego!

Planowania trzeba uczyć od zastępowego. To świetna metoda rozwijania cech liderkich: umiejętność stawiania celów, rozwój kreatywności przy generowaniu pomysłów, wreszcie umiejętności organizacyjne przy przygotowaniu zbiórki.

Konspekty mogą być bardziej lub mniej ogólne. Poniżej prezentujemy wersję "wypasioną", żebyście wiedzieli jak szczegółowo można to robić.

Co: Zbiórka Wigilijna Szczepu

Termin: 12/12/2017

Miejsce: Stołówka szkolna

Cele/zamierzenia:

- kultywowanie tradycji rodzinnych związanych z okresem świąt Bożego Narodzenia,
- integrowanie się członków szczepu oraz ich rodzin w ciepłej atmosferze,
- umożliwienie bezpośredniego kontaktu między członkami szczepu,
- budowanie więzi rodzinnych i braterskich
- praca z systemem małych grup

Fabula:

W tym roku było na świecie wyjątkowo dużo grzecznych dzieci, w związku z tym, w fabryce Św. Mikołaja jest jeszcze więcej pracy niż zwykle o tej porze roku. Elfy bardzo się starają, ale potrzebna jest nasza pomoc, aby każde dziecko dostało swój prezent. Jednak, aby móc zostać dopuszczonym do pracy w fabryce świętego Mikołaja, musimy przejść serię testów, aby dowieść, że będziemy dobrymi pomocnikami elfów.

Do przygotowania + osoby odpowiedzialne, terminy:

- Zrobienie zaproszeń
- Zaproszenie członków szczepu i ich rodziców
- Zaproszenie gości (opiekunów drużyn, byłych instruktorów...)
- Dogadanie szkoły
- Załatwienie opłatka
- Załatwienie obrusów, stroików, świeczek
- Zrobienie kartek z nazwami drużyn i zastępów
- Zakup mandarynek, papierowych talerzy, serwetek oraz worków na śmieci, wody
- Zadbanie o zebranie i rozdanie serduszek z życzeniami
- Zastępy przygotowują po jednej potrawie wigilijnej, która potem trafi na szwedzki stół. Szóstki zuchowe mogą również coś przygotować.
- Dodatkowo zastępy mogą przygotować pierniczki na konkurs.
- Zachęcam rady drużyn do przygotowania czegoś również!
- Szlachetna paczka, koordynacja zbierania darów i ich transportu
- Płyta z kolędami i boombox
- Betlejemskie światło pokoju i latarnia, i znicze
- Zdjęcia do powieszenia w szkole
- Robienie zdjęć

Przebieg, zadania:

Potrzebne rzeczy, odpowiedzialni

16.30-16.45 Przygotowanie sali

- ustawienie stołów i krzeseł
- nakrycie i przygotowanie stołów
- przygotowanie miejsca do konkursu na pierniczki
- choinka – przygotowanie miejsca na szlachetną paczkę

obrussy, stroiki, stroiki, świeczniki, serwetki, sztucce, wodę, etykiety z nazwami drużyn

16.45-17.00 Witanie gości

- witanie gości, zuchów i harcerzy
- kierowanie do szatni, później do stołówki żeby zostawić jedzenie i rzeczy do szlachetnej paczki a później na salę gimnastyczną lub hol

Czapki Elfów dla kadry

17.00-17.15 Apel

- meldowanie drużynami

17.15-17.25 Przygotowanie do gry

- podział wszystkich na 10 grup (łącznie z kadra, która nie jest w jury i nie prowadzi konkurencji)
- udział w konkurencjach/zadaniach związanych ze świętami
- koordynowanie konkurencjami i „przejściami”
- wprowadzenie do fabuły konkursu

Tłumaczenie zasad odbywa się jeszcze w szyku apelowym, powołujemy jury, na koniec odliczamy do 10 po wystąpieniu osób które prowadzą punkty

17.25-17.35 Skoki w workach

- sztafeta w workach

10 worków do skakania taśma wyznaczająca linie startu i mety, gwizdek

17.35-17.45 Wieża

- budowanie jak najwyższej wieży z makaronu spaghetti i plasteliny

10 paczek makaronu spaghetti, 30 wałków plasteliny (3 opakowania po 10 kolorów lub 5 po 6)

17.45-17.55 Pakowanie prezentów

- każdy zespół robi prezenty świąteczne z dostępnych materiałów (siebie również)

pudełka tekturowe, papiery pakowe, szary papier, linki, sznurki, wstążki...

18.00-18.10 Prezentacja pierników

- Każdy zastęp prezentuje swoje pierniczki – jury ocenia w kategoriach: wygląd, zapach i smak

18.10-18.30 Kolędowanie

- każdy zespół naradza się i wybiera kolędę, którą najlepiej zna. Zespół śpiewa pierwszą zwrotkę, wszyscy śpiewają refren

18.30-18.40 Wyniki konkursów

- podsumowanie współzawodnictwa
- wszyscy jesteście wspaniali. Każdy dostaje mandarynkę
- rozstrzygnięcie konkursu na najlepsze pierniczki

Mandarynki, Złoty piernik

18.40-19.00 Oplątek

- związane opowiadanie o zwyczaju dzielenia się opłatkiem i symbolice tego zwyczaju
- składanie sobie życzeń
- rozdawanie serduszek

Oplątek, płyty z kolędami

19.00-19.20 Poczęstunek

- jemy przyniesione potrawy, kończymy składanie życzeń

19.20-19.30 Zakończenie

- śpiewanie „Bratniego słowa”
- zawiązanie kręgu i przekazanie sobie iskry przyjaźni

19.30-20.00 Sprzątanie

- rozdajemy jedzenie tak, żeby nic nie zostało
- ewentualnie rozdawanie Betlejemskiego Świątecznego Pokoju (w zniczach!)

20.00-20.30 Podsumowanie i ocena imprezy

Co: Zbiórka drużyny wędrowców o samorozwoju

Termin: 17/10/2020, 16.00-20.00

Miejsce: Las - puszcza otwocka

Cele/zamierzenia:

- wprowadzenie nowych osób do drużyny i wędrownictwa
- zapoznanie członków drużyny z wymaganiami na stopnie
- wykształcanie INICJATYWY i samodzielnego planowania rozwoju

Zarys zbiórki:

Wstęp do rozpisywania prób na naramiennik wędrowniczy/stopnie przez członków drużyny. Wędrowka, dyskusje i planowanie rocznych działań zespołowych oraz znaków służb.

Do zrobienia/przygotowania/zabrania:

- lista pytań na wędrowkę, plan trasy
- aparat fotograficzny
- herbata w termosach
- przygotowanie miejsca ogniskowego, ZESTAW P.POŻ.!
- zebranie chrustu na ognisko przed zbiórką
- rozpałka do ogniska - kora brzoza, krzesiwo, zapałki itd.
- imiona rzymskie dla nowych członków drużyny

Przebieg zbiórki:

16.00 - spotykamy się przy wejściu do lasu

- zaczynamy od wspólnej wędrowki - dowolnie mieszamy się w grupach, luźne rozmowy co u nas
- po ok. 10 minutach dobieramy się w pary z osobą, którą znamy najmniej, żeby osoby „doświadczony” rozmawiały z „nowymi”. Kadra też dobiera się w pary z resztą drużyny

16.10-17.00 - wędrowka i rozmowy w parach

- dowolne rozmowy w temacie „co mi dało harcerstwo?”
- każda para dostaje pytania naprowadzające - czego się nauczyli w harcerstwie, co im dotychczas dało wędrownictwo i jak się zmienili jako jednostki.

17.00 - docieramy do początku szlaku. Czas na indywidualną refleksję.

Wyruszamy po kolei w 10-minutowych odstępach (jedna osoba z kadry rusza wcześniej ogarnąć ognisko)

- każdy dostaje list - kim jesteś teraz, a kim chcesz być, zachęta do refleksji o sobie, też w kontekście PiPH jak i pozaharcerskich celów i wartości.

17.45-19.30 Ognisko

- obrzędowe rozpoczęcie ogniska
- wstęp - nadanie imion rzymskich nowym osobom, wprowadzenie do obrzędowości drużyny
- podsumowanie wędrówki - każdy może opowiedzieć o swoich rozmyślaniach i wnioskach
- rozmowa o naramienniku z nowymi członkami drużyny
- wprowadzenie do stopni - poznajemy je jako narzędzie własnego rozwoju i realizowania tych celów
- dyskusja - kilka tematów: czy swoje cele możemy realizować tylko sami czy poprzez innych, czym jest stopień - formalnością do odhaczenia i męką czy może być przygodą?
- wracamy do planu pracy - jak nasze roczne działania zespołowe i drużynowe mogą spełnić nasze potrzeby w rozwoju indywidualnym? Jeśli na tym etapie pojawią się pomysły nowych działań lub ktoś zgłosi się do nowego zadania, notujemy to.
- podsumowanie - każdy dostaje wymagania/karty prób, żeby mógł sobie od razu zanotować wnioski z wędrówki
- *JEŚLI KTOŚ ZAMKNAŁ OSTATNIO NARAMIENNIK robimy obrzędowe nadanie!
- obrzędowe zakończenie ogniska

19.30-20.00 Powrót z ogniska

- forma luźna, ale zaznaczamy, że kto potrzebuje pogadać indywidualnie o stopniu/próbie, kadra jest do dyspozycji
- zakończenie, krąg

**„Poradnik pisania planu pracy”, wydanie 1
Hufiec Warszawa Mokotów, Warszawa 2021**

Wszelkie wnioski, uwagi, obserwacje i pomysły śmiało kierujcie
do zastępu namiestników - chętnie zaktualizujemy poradnik o Wasze
dobre praktyki z pracy z drużyną i nie tylko!

Powodzenia!